

TREKING PO ŠTAJERSKIH PLANJAH

SLAVICA TOVŠAK

Sredi lanskega decembra je Turistična zveza v Mariboru pripravila okroglo mizo o sedanjem trenutku in perspektivah razvoja Pohorja. Vabljeni so bili predstavniki upravnih organov, Gospodarske zbornice Maribor, gozdarji, lovci, turistični delavci, občani in — kar velja posebej poudariti — tudi planinci.

Več kot dveurna razprava je pokazala, da smo v preteklosti naredili premalo za sistemsko in celovito prenovno Pohorja, da so bile naše dosedanje zamisli ozke, nedorečene in premalo organizirane. Vizija turističnega razvoja ni usklajena, vsakdo si bodočnost Pohorja zamišlja po svoje. Morda ni napačna ideja o ustanovitvi operativnega koordinacijskega odbora, ki bi bil sposoben iz enega mesta voditi politiko kompleksne ponudbe vsega, kar je povezano s Pohorjem. S tem bi se izognili stihijskim posegom in nenačrtnemu izkoriščanju kapitala, ki ga Pohorje vsekakor ima. Za začetek bi bilo nujno potrebno doseči usklajenost med občinami, ki jim pripada ta svet in s skupnimi močmi vključiti obstoječe zmogljivosti v ustrezno turistično ponudbo. Posvet je načel vrsto zanimivih vprašanj; vsakdo izmed razpravljalcev je prikazal problematiko iz svojega zornega kot, kot npr. vprašanje pohorskih cest, pitne vode, odplak, smučišč, lastnine, možnosti vključevanja v projekt razvoja turizma do leta 2000, oživitve kmečkega turizma ali možnosti posodobitve obstoječih objektov (ureditev, zakup, prodaja).

NEIZKORIŠČENI PLANINCI

V razmišljanja o sedanjosti in bodočnosti Pohorja smo se vključili tudi planinci. Nakazali smo probleme, ki jih vidimo, vprašanja, na katera želimo imeti odgovor.

Kako si zamišljamo povezovanje s turističnim gospodarstvom?

Ocenjujemo, da bi obe strani morali storiti več, da bi bili rezultati takšnega povezovanja na zadovoljivi ravni in v obojestransko korist. Prvi takšen problem je vprašanje turistične takse, ki jo mora odvajati večina PD. Ta društva bi tako prihranjeni denar veliko raje vlagala v izboljšanje svoje ponudbe (propagandni material, ureditev okolja planinskih domov). Zato predlagamo, da na ustrezni ravni rešimo problematiko.

Menimo, da je potrebno ustaviti gradnjo novih planinskih postojank in istočasno stremeti za tem, da bodo obstoječi objekti boljše vzdrževani. Večjo pozornost kaže posvetiti ekologiji, onesnaževanju okolja,

vzgoji turistov in naključnih izletnikov, da bodo smeti in embalažo odnesli v dolino. Tako ne bo potrebno organizirati akcij čiščenja, ki predvsem kažejo na našo nekulturo.

V okolici planinskih postojank na Pohorju bo potrebno reči besedo tudi o paši živine. Pašniki morajo biti ograjeni, upravljalci pa morajo poskrbeti za nemoten prehod planincev in drugih obiskovalcev. Poglavje zase so motokrosisti, ki s svojimi motorji vozijo po planinskih poteh in jih ne le uničujejo, temveč ogrožajo vse, ki se želijo izogniti hrupu in smradu doline. Z oblikovanjem skupne strategije s turističnim gospodarstvom bi lahko s malo investicij in več dobre volje poskrbeli, da bi bili pohorski domovi aktivnejši in privlačnejši zlasti za tiste (in teh je vse več), ki želijo aktiven oddih. Naša PD so pripravljena prevzeti vodniško službo, saj PZS leto za letom uspešno usposablja mladinske in planinske vodnike, ki obvladajo poleg stroke tudi znanje tujih jezikov. Zakaj ne znamo prek nas planincev turistu ponuditi npr. nekajdnevni aktivni trekking? Ob aktivnostih bi doživljal lepoto pokrajine, ki ima — razen višine seveda — vse značilnosti Centralnih Alp. Doživljal bi razsežnosti pohorske travnate planje, ki ne pozna mrtve sezone, živo spoznaval pokrajino, v kateri so še pred sto leti pele sekire drvarjev, se kadile kope oglarjev, po lesenih drčah pa ob potokih drveli hodi do žag, fužin in glažut. Nepozaben ostane npr. ogled slapa Veliki Šumik v soški Lobnici, ki v zimskem času s 24 metri višine ponuja pravljico lepoto ledenih kristalov. Mnogo je še neznanih kotičkov, ki jih skriva Pohorje pred pogledom človeka. Planinski vodniki bi lahko o tem pisali zgodbe. Tako pa je sodelovanje za kvalitetnejšo turistično ponudbo praktično mrtvo, okostenelo. Zmogljivosti vodniškega kadra ostajajo v tej smeri neizkoriščene, ponuditi pa še vedno znamo le standardne turistične storitve.

UČINKOVITO ZAVAROVANJE

Planinci Podravja smo že nešteto krat prek medijev obveščanja opozorili na razgledni stolp, ki ga načena zob časa. Odlomljene deske neugledno opozarjajo, da je potrebno nekaj storiti. Mi pa se otepmo s vprašanjem lastništva in s tem odgovornosti, če se bo nekega dne razgleda željni turist ponesrečil! Ko smo bili planinci pripravljani, da s prostovoljnimi delom omilimo žalostno podobo razglednika, smo bili pomirjeni, da bodo zadevo reševali prek upravnega organa. Žal moramo

ugotoviti, da stolp, naš nekdanji ponos, še vedno ostaja v prvotni, nezavidljivi in nevarni podobi. Tudi to je turizem!

Še nekaj razmišljamo vsi, ki nam ni vseeno, kakšna bo usoda Pohorja. V mesecu februarju 1988 so strokovnjaki iz Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Mariboru pripravili podlage za izdajo osnutka zakona o proglasitvi dela Pohorja za regijski naravni park. Gradivo je bilo posredovano Republiškem zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine in Republiškem komiteju za kulturo. Vsa zadeva se do danes ni premaknila za ped, kar kaže, da postopek teče fantastično počasi. Gre za širše in ožje pohorsko območje s 45 000 hektari površine, ki bi ga že lahko zavarovali in učinkovito ukrepali proti uničevalcem narave na zakonski podlagi. Predlagamo, da skupno podpremo zamisel o regijskem parku, saj bo le tako ostal del Pohorja neokrnjen, s čistimi vodnimi viri in neobremenjen z vsem, kar prinaša civilizacija. Ob tem je treba poudariti, da planinci smo za smučišča, a ne povsod in za vsako ceno; poskrbimo vzporedno s tem za stabilnost tal in preprečimo stihijsko uničenje vegetacije!

Planinci kličejo SOS za Pohorje tudi zato, ker je v miselnosti nas vseh premalo zasidrano spoznanje, da se pohorski gozdovi sušijo, da so glavni viri onesnaževanja sicer locirani zunaj Pohorja, a ga vztrajno uničujejo. Skoraj enakovredno

nastopata šoštanjski in zasavski bazen, pa tudi mariborsko industrijsko območje daje izdaten delež. Ustrezna zaščita ali celo zamašitev nekaterih dimnikov, ki bruhajo strup, daje zagotovilo, da ne izgubimo pohorskih gozdov. Če izgubimo te, izgubimo tudi floro, favno in navsezadnje tudi turizem. Da je stanje onesnaženosti zares kritično, potrjujejo merilne točke Areh, Slivniško Pohorje, Lovrenc na Pohorju in še kaj. Zatorej dajmo skupno podporo izdelavi metodologije, s katero bomo ovrednotili splošno družbeno škodo v gozdovih, ki nastaja zaradi onesnaženosti zraka in vseh nenačrtnih posegov v okolje!

Zgodovinar Bogo Teplý je leta 1955 zapisal: »Danes predstavlja vzhodno Pohorje s svojimi v prisojni legi ležečimi okusno zgrajenimi in z vsem komfortom opremljenimi planinskimi domovi turistično središče, kakršnega ne pozna noben drug kraj naše domovine.« Ob tem stavku lahko po 34 letih z veliko mero grenkobe ugotovimo, da Teplýjeve besede že dolgo niso več stvarnost. Zob časa, nezainteresiranost, pomanjkanje turistične in poslovne žilice, pa tudi brezbriznost so opravili svoje. Bomo znali ohraniti dediščino, ki nam je bila zaupana, ali pa bomo morda čez nekaj let z nostalgijo ugotavljali, da so pohorski domovi le še preostanek nekoga že zdavnaj minulega obdobja?

TURNO SMUČANJE V JULIJSKIH ALPAH

PRŠENJE KRISTALOV V NEDOLŽNI BELINI

MARTIN ŠOLAR

Pozdravljen mi,

*Triglav mogočnosmell!
Tri glave dvigaš drzno do neba
kot bog, čigar ime so ti nadeli,
in vsaka nosi krono od snega.*

R. Baumbach: Zlatorog

V zimskim mesecih, ko sneg pobeli območje pod Triglavom, najvišjim vrhom Julijskih Alp, se ta prelep gorski svet na severozahodu Slovenije pokaže v drugi luči. Julijske Alpe postanejo brezmejne turnosmučarske proge in pogoji so tukaj kar najboljši. Je to dovolj izkoriščeno? Mislim, da je, saj je v Sloveniji turno smučanje iz leta v leto bolj popularno, obenem pa ostaja še vedno dovolj prostora za osvajalce nekoristnega sveta.

POL LETA SMUČANJA

Julijske Alpe, ki so najvzhodnejši del Južnoalpinskih Alp, so najboljše južna gorska skupina v Sloveniji. Slovenci, ki

svoje največje športne uspehe dosegamo v veslanju na divjih vodah, smučanju in alpinizmu in s tem potrjujemo svojo genezo alpskega naroda, živimo z gorami, tako poletni kot pozimi. Dovolj zgovoren je že podatek, da je Planinska zveza Slovenije s svojimi 100 000 člani najmočnejša organizacija pri nas. Na tem sloni tudi trditev, da Slovenci svoj gorski svet in še posebno Julijske Alpe radi in pogosto obiskujemo tako kot planinci in alpinisti in seveda tudi kot turni smučarji. Smučanje v gorah ima pri nas že dolgo tradicijo. Že pred petdesetimi leti je izšel prvi zimski vodnik po Sloveniji. Z velikim razmahom alpinizma pri nas se je med obema vojnama razvilo tudi smučanje v gorah. Tudi kasneje je bilo vedno več turnega smučanja, pravi »boom« pa dejavnost doživlja v zadnjem desetletju. K temu je prav gotovo pripomogel nagel razvoj turnosmučarske opreme in tudi zasičenost ljudi s smučanjem na smučiščih.

V zimah, ki so nam s snegom naklonjene bolj kot zadnji dve, traja turnosmučarska